

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:		Helyben:	
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.
Fél évre . . . 5 . . . —	Fél évre . . . 5 . . . —	Fél évre . . . 5 . . . —	Fél évre . . . 5 . . . —
Negyed évre . . . 2 . . . 50	Negyed évre . . . 2 . . . 50	Negyed évre . . . 2 . . . 50	Negyed évre . . . 2 . . . 50
Egy óra . . . 1 . . . —	Egy óra . . . 1 . . . —	Egy óra . . . 1 . . . —	Egy óra . . . 1 . . . —
Egyes szám ára 4 fillér.		Egyes szám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábes petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Márcziusi elmélkedés.

Kossuth Lajos a politikát az egzisztenciák tudományának nevezte, az ujabbkori bölcselő pedig azt mondja, hogy a politika a létező valóságok művészete s nem lehet kivánni tőle, hogy eszményi állapot vagy az eszményi társadalmat teremtsen.

Azt hiszem, ez időszerint nincs okunk el nem fogadni a politikának eme meghatározásait, különben sem jelentvén ezek azt, hogy a politikában egyáltalában nem lehetnek eszményi törekvések, sem azt, hogy nem lehetnek eszményeink, sőt, különböző politikai pártállásunk mellett is közös eszményeink.

Igenis lehetnek, mint ezt márczius 15-ike is mutatja, melyet közösen ünnepeltünk meg, álltunk legyen bármelyik politikai párton, amely közös ünnepünk, minthogy 54 évvel ezelőtt ezen a napon lett ismét valósággá az egykor valóság, később csak kívánatos, szinte elérhetetlen eszmény: a hatalmas, független Magyarország.

Valósággá váltan éle-e ma ez eszmény? Megvan-e maga az eszmény. Megvan. Lelkesedünk-e érte valami fölöttébb? Nem igen. Miért nem? Hol az ok? A politikában? Hisz ez a lé-

tező valóságok művészete. Adott tényezővel munkál. 48-ban ez is eszményi volt, valamint a valóság, amivel dolgozott. Így tehát valahogyan bennünk a hiba egyen egyen és egyetemlegesen. Sem a politikának eszményi anyagot szolgáltatni, se lelkesedni nem tudunk, bizonyos érdekeink kielégítése közben elszibbad a lelkünk.

Márczius 15-én hallottam egy tartalmas beszédet, melynek fő gondolata az volt, hogy a közelebbi három-négy évtized közeletének súlyedése oda vezethető vissza, hogy a forradalom után az eszményekért élő-haló nagy férfiak leszorulván a cselekvés teréről, epigonok léptek a helyükbe, kicsi tehetségű, nagy huncutságu emberek, akik elposványosították a közeletet.

Hát ez sok tekintetben sajnos igaz.

De ha elfogadjuk, hogy a világ a fejlődésében hullámvonalat ír le, hegyre hajtás, emelkedésre hanyatlás következik — akkor az epigonok korának be kellett volna jönni ha hatékony életben maradnak is a mult nagy alakjai, kiknek alkotásait fentartani is alig, nemhogy tovább fejleszteni bírták volna az epigonok. Talán éppen most következnek az epigonok kora.

Nem vigasz-e valamennyire a szerencsétlenségben, hogy immáron nem kezdetén, hanem talán végefelé járunk az epigonok korának.

Talán kezdünk már kivergődni a szennyesből, a sárból, majd ösmerünk más érdemet is, nemcsak kreaturákat, közérdeket és nemcsak önérdéket, osztály és családuralmat. A nép jajszava talán fölhat immáron a hatalmi körökig, meglátják sebeit s majd gyógyításáról is gondoskodnak.

Talán újra megösmérjük az eszményt.

Az eszményt . . . Tartok tőle, hogy ez nem a mi magyar eszményünk lesz. Csalóka fényt már is előre veti s talán kápráztatásának tulajdonítható egy részt a közöny a mi eszményünk iránt.

Unos-untalan hallható, hogy a jövő szocialisztikus alapokon épül ki . . . Nem azért vagyok a munka alatt roskadozó s annak bncsületes méltánylását nem látó ezrek egyikének gyermeke, hogy ne tudnék örülni amaz alapok igaz igazságainak s ne óhajtanám teljesülésüket, de magyar is vagyok s fajomat nem akarom felolvasztani a nemben.

Szeretek minden embert, de igaz szeretettel csak egyet: a magyart. Lel-

A sajtószabadságról.

Írta és a Petőfi-dalkör márczius 15-iki ünnepén felolvasta: **ifjabb Móricz Pál.**

Az a név, mely a debreczeni Petőfi-dalkör zászlójára aranyfonállal himezve van, a Petőfi Sándor dicső neve, felénk ragyog, a midőn az 1848 márczius 15-dik napjának dicső történetét ünnepeljük. Mert Petőfi Sándor volt azon rajongó magyar ifjuság egyik vezére, mely a sajtószabadság fehér galambját a gyűlölködő cenzura véresekarmai közül szabadította 1848 márczius 15-dikén délelőtt féltizenkét órakor.

Ekkor került ki magyar nyomdából az első nyomtatott magyar írás, melyen a zsarnokság egyik alacsony hóhéra, a szabadgondolkodás és szellem gyilkosa, a pápaszemes, tubákos, kék plajbászos cenzor nem huzott irtó barázdákat . . . És ez az első nyomtatott írás, a szabadsajtó legelső szent terméke a „tizenkét pont” volt és a Petőfi Sándor „talpra magyarja.”

Mindkét alkotáson máiglan ragyog a magyar szabadságharc regés koltójának a lángelke és honszerelme. A híres 12 pontot az ő hozzájárulásával fogalmazták, mintegy világító faklyát gyújtván az eddig lelki sötétségben tévelygett, de a szabadságért

fohászkozó magyar nemzet elé. A „talpra magyar”, a nemzetnek ezen harci imája is az ő büvös, ihletett lelkéből zendült ki.

Petőfi Sándor adta ki a jelszót is, midőn a „Mit kíván a magyar nemzet?” és a „Talpra magyar” kéziratát a budapesti Landerer-fele nyomdába vitték:

— Czenzorhoz nem megyünk! Czenzort többé nem ösmerünk!

És délfele már ezrenként osztogatták a szabadsajtó első szüztermékét a budapesti népnek. Irinyi József mutatta fel az első példányt, szólván:

— Ime, itt van a sajtószabadságnak első példánya! A nép hatalmanak első műve . . .

A feltámadott nemzeti lélek ezen szent tüzet már nem folytathatták el többé a gondolatok bakói, a czenzorok, akiknek ludtolla mellett a tömlöcztartó siró kulcsa és a hóhér bárdja is segédfegyverként szerepelt a nemzeti szellem uttörő bajnokainak igazságában, pusztításában . . .

Amde ekkor a fekete kárpitós égboltozat mintegy ketté hasadt és a gyümölcs-fakasztó aranyos nap ime derűt, világosságot torjesztett a Tisza mentén, a Kárpatok bércei között.

A magyar nemzet márcziusi ifjuságának

12 pontban összefoglalt kívánásai közül az első kívánás ez volt:

— Kivánjuk a sajtószabadságot, a cenzura eltörlését!

Petőfi Sándor ez időtájt jegyezte naplójába:

„S z a b a d s a j t ó! . . . Ha tudnám, hogy a hazának nem lesz rám szüksége, szivembe mártanám kardomat és úgy irnám le haldokolva — piros véremmel — e szavakat, hogy itt álljanak a piros betűk, mint a szabadság hajnalsugarai.

Ma született a magyar szabadság, mert ma esett le a sajtóról a bilincs . . . Vagy van olyan együgyű, a ki azt képzelje, hogy szabadsajtó nélkül lehet bármely nemzetnek szabadsága? Üdvözlégy születésed napján magyar szabadság! Először is én üdvözöllek ki imádkoztam és küzdöttem érte, üdvözöllek oly magas örömmel, amilyen mély volt a fájdalom a midőn nélkülöztünk tégedet!

O szabadságunk, édes kedves ujszülötte légy hosszú életű e földön. Elj addig míg csak egy magyar él s ha nemzetünk utolsó fia is meghal, borulj reá szemfedő gyanánt . . . és ha előbb jön rád a halál: rántsd magaddal sírodba az egész nemzetet, mert

kesülök a világszabadságért, de élni csak a magyar szadságért kívánok.

Száz szónak is egy ott a vége s ez nem más, mint hogy fajunknál, vérrünknel fogva nem lehetünk mások, mint magyarok, nem is érvényesülhetünk másképp, csak mint magyarok.

Az oroszlan soh' se volt más, nem is lesz soha, csak oroszlan, mi se leszünk mások, csak magyarok.

Az eszményünk pedig . . . ez se lehet más, mint az, amely 1848-ban valóra vált: a hatalmas, független boldog Magyarország. Mely eszménynek újból teljes valóra váltására kell törekednünk észszel, kézzel vagy mind a kettővel — kinek miként adák az istenek.

Vass Árpád.

Kerületi iparostanonez- és segéd munkakiállítások.

— Ajánlva az ipariskolai felügyelő bizottságok, iparhatóságok, ipartestületek, iparkamara és kereskedelemügyi miniszter szíves figyelmébe.

Az országos gondok közepette, melyek igaz, hogy alig 3 órában foglalkoztatják az igen tisztelt Hazát és honatyákat, azon reortáltak, melyek e rövid idő munka anyagát előkészítik, egy igen üdvös s mondhatni nyomasztó és a közterheket már-már alig bíró közgazdasági helyzetünkre nagy hord-

tovább élni nélküle gyalázat, veled halnt pedig dicsőség.

Midőn Petőfi Sándor a sajtószabadságról ily szerelemmel, ily megg özödéssel nyilatkozik, csak szószaporításnak tartanám, hogy fakult szavakkal fejtegessem a sajtószabadság nemzeti nagy jelentőséget és elsőrendű hivatását. Petőfi Sándornak a lelkéből fakadtak ki ezek a kijelentések; mert hisz a cenzura nem egyszer megépegette az ő nagy lelkenek leggyönyörűbb virágait is.

Azóta felszázadnál alig több esztendő pergett le a mulandóság kerekén és a nemes fejlődés helyett mily megdöbbenően elfajult a sajtó.

Mert, tisztelet a kevés kivételeknek, csak névleg magyar ez az inkább szabados sajtó, mely százával tenyészté a kozmopolita és minden árulásra kész toll betyárokat.

Naponta piaczon árulják ezek, nyilvánosan fertőztetik ezek a sajtószabadságnak Petőfi Sándor által is dicsőített nemzeti eszményeit. Minden hitványságra és orvtámadásra kész berencei ezek a zsarnokság hamis és kárhuzatos törekvéseinek is.

A nemesítő nemzeti nektár helyett komisz pálinkába mártott szarka tollal írnak és bódítanak mérges irasikban, melynek veleje a hamisítás, a hazugság, ferdtetés, a rágalmasz, az erkölestelenség, a nemzetinek az ócsárlása, az idegennek a sorok között vagy egész nyilvánosan, szemérmetlenül való feltolása.

Ez a tollas Judás sereg, ez a majomgonosz és vad álarozos népség, első bünös az egészségtelen közvélemény terjesztésében, a nemzeti felfogások és erkölcsök szomorú meghamisításában és megfertőztetésében, a hiszekeny olvasóknak a megtévesztésében;

erővel bíró munka megvalosításán fara doznak.

Ez az üdvös akció, melynek még a jelen év folyamán tetet kell öltenie a magyar kisipar megmentése érdekében indult meg, egy új irányu törekvés s mondhatni az eddigiekkel, gyakorlati voltánál fogva a legegényesebb ut arra, hogy az illetékes és intézőkörök alaposan megismerkedhessenek a magyar kisiparral, foglalkozzanak kétséges helyzetével, a meglévő bajok és hiányok okaival és ezekből merített tapasztalatok nyomán, közgazdasági tényezőink a legfontosabb áán — a jövő közterheit viselő osztályán üdvös és czelra vezető intézkedések tételénél segíthessenek E törekvése a kormányának: a kerületi iparos tanonez- és segéd munka kiállítások rendeztetése.

Számot kérni az iparos osztályt úgy műhelyi, mint iskolai oktatása 27 éves multjáról: számot kerui arról, vajjon mennyiben valósult meg ezelőtt 27 évvel kimondott nagy elv: teremtsünk magyar ipart és általa magyar középosztályt, melynek magva az iparos osztály legyen; számot kérni arról, vajjon minő gyümölesöket termettek azok a milliók, melyeket a kormány és a társadalom a magyar ipar érdekében 27 év alatt áldozatul hozott, eljött már nagyon is az ideje, mert a kis ipar pangása, a vele foglalkozóknak nyomasztó s mondhatni eljlesztő helyzete, a túltengésből származó munkanélküliség és ennek idetlen szülőtte az álszocializmus a halogatást nem tűri, az orvoslást sürgősen követelik.

A szamonkérés alkalmából az összegyűjtött lokális és országos érdekek szemelőtt tartása mellett megvizsgálandó lesz, vajjon a szabad-ipar behozatala óta miben, hol és mily alakban mutat fel eredményt és miben, hol és mennyiben juttatta a kisipart a jelenlegi valtságos helyzetébe?

az idegenségek terjesztésében; mert az itélkezés, a vezetés erős szervet, a mai sajtó ugynevezett Jerikói kürtjét orozva, lassan, észrevétlenül kezhez ragadták, mignem aztán a szabadsajtó szabadossá fajult. Ez pártjára kél az idegen Dreyfussnak, de gyaláznai engedi, sőt majom üvöltéssel maga is segít kontrazni a Rákóczi alacsonyító Ocskay brigadéros „hercegeknek” és a Kinizsiek hazátvédő vitéségével gyalazkodó Vazsonyiaakak . . . Ez a frivol pletykán elődik, bomlasztja a hiszekeny olvasók erkölesét! de közönyös és érzéketlen pusztuló nemzetünk ezer sebe iránt; és idegen lelkevel, idegen tollvonással sorvasztó nyavalyajává fajul a nemzetnek.

Csak nyissátok fel a szemetekeket, csak tekintsetek a mélyébe a nyomtatott, sőtét betűknek, a festékben felhalmozott sok méregtől visszadöbbenetek mindnyájan; de azért ne csüggedjete, hanem okuljatok inkább és az ilyen sajtó munkájával szemben legyetek tartózkodóak. De legyetek meggyőződve afelől is, hogy a tollbetyárság szabadossága nem azonos a Petőfi Sándorék által kivivott szabadsajtóval. Marványfehér sziklán áll az, míg ezek a szájasok, ezek a kétélekkék a porban fetrengenek. És biztatok, hogy e férgeitől megszabadul a magyar nemzeti sajtó, hisz már ebredez a magyar nemzeti sajtó, és a magyarságnak újra oly szent pajzsa, újra oly győzhetlen kardja léssen a magyar nemzeti szabadsajtó, a melynek Petőfi Sándor dicsőítette azt, naplójába irván:

„Szabad sajtó! . . . Ha tudnám, hogy a hazának nem lesz rám szükségé, szívembe mártanám kardomat s úgy irnám le haldokolva, piros véremmel e szavakat . . .”

E nagy horderővel bíró és következményeiben úgy az iparra, mint az iparszülte kereskedelemre s vögül mezőgazdaságunkra, mint a különböző iparágak nyers anyagainak termelőjére messzi kiható akció megindítása és megtévesztése Dr. Hegedüs Sándor volt kereskedelemügyi miniszter érdeme, mert az ő éles látása vette észre, hogy az eddig rendezett kiállítások — nagyrészen — nem a valóságos helyzetet, hanem a külső látszólagos csalóka fényt tüntettek fel, ő hallotta meg e csalóka fény árnyoldalai mögöl a magyar kisipar segély kiállítását; ő vette észre, hogy a nagy elvet teremtsünk magyar ipart, az eddig hozott törvényekkel, a központból való igazgatással, a segélytül adott milliókkal mindaddig nem lehet létrehozni, amíg meg nem ismerkednek úgy ő, mint a vezetése alatti szakkörök, a társadalom és a törvényhozás azon bajokkal, a kisiparos képzés hiányával, melyek — valljuk meg őszintén — első helyen képezik az ok okozatát annak, hogy kisiparunk pang és igen sok aga még ma sem képes a versenyt csak a szomszédos Austria termékeivel is felvenni.

Azokat az adatokat, melyeket a statisztika rideg számai evenként kimutattak arról, hogy a magyar ipar mily haladást tett, nem fogadhatjuk el biztos adatoknak és azok nyomán nem mondhatjuk el, hogy tényleg haladtunk e téren, mert a minden napi élet, ez a csalhatatlan valóság, az ellenkezőt mutatja, az ellenkezőt bizonyítja.

Meglepően szép adatokat tüntetnek fel a statisztikai adatok a szabad ipar 27 éves multjáról arra nézve, hogy iparosaink száma ez idő alatt megviszszeresedett (ha meg nem huszszorosodott), de a számban való e hatalmas gyarapodással szemben elszomorító adatokat nyújt a kisiparosok 60-, 80% nak a tönkre jutása, a mindennapiakért való élethalál harca, a munkanélküli kisiparosok nagyszámának növekvése, mely napról-napra követelőbben lép fel az amugy is nagyon igénybe vett társadalom áldozat-készségével szemben, az álszocializmus, a melynek minden állami és társadalmi rendet felbontani törekvő akna munkája, mely a hamu alatt rejlő parázshoz hasonlít, s mely csak alkalmas pillanatra vár, hogy lángra lobbanva, megingassa azt a statisztikai adatok alapján nyugvó légvarat, melynek neve: magyar ipar.

A föld, mondjuk meg őszintén, melynek névleges tulajdonai vagyunk, mert ma már igen sok helyen a magyar faj vagy szolgál, vagy ha meg van önérzete kíváncsrol, de nem ur, nem birja a terhet.

Igy járt a szabadda lett kisipar is, mert a helyett, hogy a szabadság olajaga arnyékában megerősödött volna, elsatnyult s ma holnap nem is beszélhetünk róla.

Miert? Azért, mert a szabadság oltalma alatt szabadossá lett, tul tengésbe jutott, s ennek folytán a megélhetés mellett nem birja viselni az állam, a község, iparkamara, ipartestület s tudja a jó Isten még mifele ezimeken felvett közterheket.

Talan sötétek a színek, melylyel a magyar kisipart és kis iparos osztály helyzetét ecseteltük? Oh nem! Tessék leszállani a magasabb régiókból, melyeknek az eddig alkotott s reá vonatkozó törvények, rendeletek, utasítások képezik ingatag piedestálját, oda ahol úgy a kis ipar, mint a kis iparos osztály van s közvetlenül fogják tapasztalni az intéző körök azt, hogy színeink talán még igen is kedvezőek, a helyzet valóságához képest.

Hol rejlik tehát a meglévő bajok és hiányok gyökere? mely ahelyett, hogy a szabadda tett kisipart életadó taplálék adása által fellendítette, megerősítette volna, a tönkre jutás örvénye felé üzi, hajtja. Rövid

rá nagyon a felelet: az iparos tanonc- és segéd- és mester képzésben.

Vizsgáljuk meg csak azt, miképen szaporodik évről-évre a kis iparos osztály száma?

A 12 ik élet évét betöltő gyermek már felvehető iparos tanuló, akár végezte, akár nem az elemi iskola hat osztályát, mert az ipar törvény ide vonatkozó szakaszai a szellemi képességet csak harmadrendű óhaj-tásnak tekintik, miután az első a 12 év betöltése, a második az iparág követelményeinek megfelelő testi fejlettség.

Az iparhatóság a szülő és mester egyessége alapján megköti a tanonc szerződést 3 esetleg 4 évi időtartamra.

Eltelik úgy a hogy a 3 vagy 4 év, melyből a legtöbb esetben 1, esetleg két évet az illető tanonc, mint a mester mindenese küzd keresztül, mert az ellenőrzésről a törvény nem gondoskodik s csak 1 vagy a legjobb esetben másfél évet fordít mestere a tanonc szakba vagó kiképzésére. Az idő letelte után a tanonc megjelenik az iparhatóság előtt és a törvényadta jogánál fogva követeli felszabadítását, a hol a kiszabott díjak lefizetése után a 16--17 éves serdülő ifjúból, a munkakönyv kiadásával segédet csinálnak belőle, tekintet nélkül arra vajjon bir-e iparban annyi jártassággal, szakértelemmel és ismerettel, hogy mint segéd önállóan végezhesse el a rea bizott munkát?

Az így segéddé lett ifju egy vagy két évi működés után megunva a segédeskedést, szinten a törvény adta jogánál fogva megjelenik az iparhatóságnál s lefizetvén az iparengedély díját, fölcsap önálló iparosnak. Az iparhatóság nem tagadhatja meg kérését, mert nem áll jogában, a törvény által nincs szigoruan kötelességévé téve, hogy kérdőre vonja, ha vajjon képes-e az önálló iparüzésre?

E rendszerben rejlik a kis iparososztály bajainak az a ferges gyökere, mely nem engedi fejlődni, erősödni, mert e rendszer nagyban termeli a kis iparos osztály tagjait napról-napra szaporitván, azoknak számát kepesitetlen kontár iparosokkal, a kik mert nem tudnak keresetükből megélni, képességök hiányos volta miatt nem tudnak munkát kapni, mint munkanélküliek, mint az alszocializmus melegágyai apellálnak a társadalomra s fellázadnak a kormány ellen, vervén mellüket, mint iparosok: adj munkát állam, adj munkát társadalom, vagy ha nem tudsz, adj kenyeret, mert köteles vagy vele. Magyarország népkonyhá, ingyen kenyér osztó bizottságai és ti különböző emberbaráti intézmények adjatok ki ti is egy statisztikát, bizonyára majd e statisztika adatai is bizonyosságot fognak tenni arról hogy minő helyzetben van a kisiparos osztály munkás eleme.

A magasztos elv: teremtsünk magyar ipart s általa magyar közép iparos osztályt a valóságban fájdalom paródia lett, a mit az iparos képzés hiányos volta tett első helyen azza.

Az alapjában téves rendszeren leend hivatva gyökeresen változtatni a kerületi iparostanonc és segéd munka kiállítás. Hogy azonban e törekvés teljesen sikerüljön és a belőlök nyerendő tanulság olyan lehessen, hogy azok folytán a jövő iparos nemzedék, mint közgazdasági tényezőnek megerősödve kifejlődhessék, szükségesnek tartjuk a kiállítás kiállítandó tárgyaira vonatkozó észrevételeinket elmondani, a mi azonban a következő cikkünk tárgyát fogja képezni.

Vantsa György.

Kertészeti és gazdasági kiállítás Debreczenben.

Debreczen, Márczius 19.

Hogy mas hazai vidékek mennyire iparkodnak a kertészetet és gyümölcsészetet kultiválni: legyen szabad egy kis rövidke kivonatot a „Gyümölcs kertész” című 1902. évi Januáriusi szaklapból bevezetésül itt idézni.

„A mi végül a gazda társadalom mult évi tevékenységét illeti, a már felemlített vidéki szövetkezetek is kiállításokon kívül, melyeket az egyesületek hoztak létre, különösen ki kell emelnünk gazdaközönségünk azon buzgóságát, mely lyel a gyümölcsfa ültetést, a gyümölcsösök és kertek telepítését felkarolta. Valóságos gyümölcsfa lazban van a közép birtokostól kezdve a legszegényebb házi kerttel bíró földművesig. Mindenki fát ültet s az állami fa iskolák óriási készletei tavaszig teljesen elfogynak. Aki a félvidéken főleg pedig Marmarosban és Sárosban vasúton utazik, jobbról balról a vonatról kitekintve egyebet sem lát, mint ujonnan telepített fiatal gyümölcsfákat. Czeglédtől, Szegedig avagy Kun-Szent Miklóstól Szabadkaig, egész gyümölcs erdőket lehet látni, főleg csontmagu gyümölcsnemből, a szőlőkkel kapcsolatban. A fak iránti érzék tehát népünkben már meg van erősen és ha közönségünknek még valamit figyelmébe kell ajánlanunk, az inkább a fák gondozása, apolása.”

Debreczenben gazdánk igaz hogy még nincsenek gyümölcsfa ültetési lazban; de nekünk sem szabad ezen a jövedelmező teren elmaradni. Első sorban létesítsünk „Gyümölcsfa termelő szövetkezetet” állami és városi segélylyel egy új alkalmas földterületen, a mely hivatva lenne a különböző csoportra alkalmas nemes gyümölcs fajcsemeket száz ezrével is, a kisebb nagyobb gazdaságokba jutanyos arba juttatni, nem különben buzditolag kellene hatni a gazdákra, hogy tanyaföldjükből legalább 1000 negyszög ölet tevő területet gyümölcsfakkal beültessenek.

Statisztikailag ki van mutatva, hogy egy hold gyümölcskert többet jövedelmez, mint 10. katasztrális holdban termett rozs, buza stb. és ahoz nem kell négy ökör vagy öt hat lónak az ereje, csak emberi erő és gondozás. Igaz hogy hat hét év szükséges ahhoz, hogy fáradságunk gyümölcsöt élvezhessük és értékesíthessük, de ha szőlőt teleptünk, az is csak ötödik vagy hatodik évken ontja a szőlő fürtöket.

A kiállításra terve egy pár évvel ezelőtt volt szerencsém a D. E. 1898 évi 271-ik számában „Kertészet és gazdasági kiállítás” című cikket írni. Nem tudom, hgy az én cikkemnek a hatása alatt? vagy az előre törő sors kerekéi szaguldásának köszönhető, hogy rea kilencz hónapra egy igen csinos kertészeti kiállítás rendeztetett a „Dobos pavillonban, ahová én is jeleztem, mint legalkalmasabb helyre.

Ezen kertészeti kiállítás, hogy napvilágot látott első sorban Haykel Ede fűvészkerti műkertész és utánna a többi jóra való derék kertészeink érdeme, akik anyagi támogatás nélkül, önerejükből igen szép és izlőses kiállítást rendeztek és a göröngyös utat megtörték, hogy azon az uton haladjon a jövő nemzedék is.

Nem tudnánk eléggé méltányolni, ha derék városi és vidéki kertészeink nem különben a kertészetet kedvelő gazdánk most már három év után ismét az őszi hónapokban a leendő ipar kiállítással karöltve egy

kertészeti és gazdasági kiállítást rendeznének.

És ha mindezekhez még felkérnénk a helybeli gazdasági tanintézet derék igazgatóját és tanárjait, hogy gazdagítanak a kiállítást a kitelhető felszerelés és termékeikkel.

Bizonyára szépen sikerülne és tanulságos volna e kiállítás.

Polonyi Andor.

NAPI HIREK.

Az érdemkereszt.

A Széll Kálmán érdemjele,

Hajh.

Mit is érünk vajjon vele?

Jaj!

Bécsbe nagy a becsületünk,

Hajh.

De érte majd megfizetünk,

Jaj!

Széll Kálmán ur kaczag, örül,

Hajh.

Holló hijog fejünk körül,

Jaj!

Nem is holló, ketfejú sas,

Hajh.

Kezünk lábunk bilincsvason,

Jaj!

Széll Kálmánnak dicsősége,

Hajh.

Magyar nemzet gyászosvége,

Jaj!

Bitófa volt rég' a kereszt,

Hajh.

Ma is gyakran ugy nézzük ezt,

Jaj!

Sebestyén diák.

A postaigazgatóság figyelmeztetése.

A nagyváradi postaigazgatóság közli ezt a közérdekű értesítést:

Saját érdekeben ismételve figyelmeztetem a t. közönséget, hogy a minisztertanács határozatára a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 1902. évi január hó 11-től kezdve a levelezőlapok árát az Alföldi forgalomban darabonként 5 (vázalzosokét 10) fillérben állapította meg. Ehhez képest a 4 filléres régi levelező lapokra az árkülömbözet pótlásaul egy (1) filléres levéljegyet kell alkalmazni, mert különben a posta hivatalok a póttjegy nélküli feladott 4 filléres régi levelezőlapokat a címzett rovására 2 filléres pótdíjjal fogják megterhelni. Nagyvárad, 1902. márczius 12-én. M. kir. posta és távirida igazgatóság.

Az orsz. ref. tanár egyesület

Az április hó 2-án és 3-án tartandó nagy tanárgyűlésre serényen folynak az előkészületek. Teljes tudatában van a tanárság e nagyfontosságú egyesület hivatásának, mert az ország minden részéből tömegesen jelentkeznek, úgy, hogy a gyűlés igazán nagy és országos lesz, a magyar református tanárság életében pedig korszakalkotásra van hivatva. A tárgyalásra kitzűött rendkívül fontos kérdéseken kívül a személyes érintkezésnek megbecsülhetetlen hatása is kiváló fontosságúvá teszi e gyűlést. Debreczen pedig büszke lehet rá, hogy hagyományaihoz híven falai között szemlélheti e nevezetes egyesület megalakulását s közvetlen megfigyelője lehet az azon hullámzó eszméknek. Értesülésünk szerint ujabban a következő jelentkezések történtek:

H.-Nánásról: Nagy Elek, dr. Nemes

Felix, Barcsa János, Mark Imre, Brassai Károly, Váczy József, Jókay Lajos.

Nagy-Körösről: Benkő Imre, Horváth József, Varga József, Szalay Gyula, dr. Mentovich Ferencz, Olasz József.

Sepsi-Szent-Györgyről: Benke István. Kisujszállásról: Barla Jenő, Csatáry Endre, Barcsa József, Karácson Béla, László János, dr. Saringer János, Soós József, Szabó Károly, Szörenley Barna, Veress Béla, dr. Pallagi Gyula.

Békéscsábán: Osváth Ferencz, Körber Tivadar, Bodnár Imre.

Csurgóról: Matolcsy István és felesége. Sárosatakról: Badácsi György, dr.

Tüdős István, theologiai, Dr. Székely György Dr. Szabó Sándor jogakadémiai, Buza János, dr. Mitrovics Gyula főgymnásiumi tanárok.

Budapestről: Farkas József, Szöcs Farkas, Hamar István, dr. Szabó Aladár theologiai tanárok.

Kunszentmiklósról: Apostol Pál, Pátkay Imre gymnasiumi tanárok.

Papáról: Nemeth István, dr. Horváth József theologiai, dr. Antal Géza, Thury Etele, Csizmadia Lajos, dr. Kapussy Luczár, Kiss Ernő, Borsos István, Győri Gyula, dr. Körös Endre, Makay István, Sarudy György, Rácz Kálmán, Deak Géza főgymnasiumi tanárok.

Szatmárról: Borsos Benő főgymnasiumi igazgató, Bagotsai Samuel, Bod Sándor, Regézi Sándor, dr. Meszaros Ferencz, dr. Hantz Jenő, Bakossy Gergely, Matray Lajos, Osváth Elemér főgymnasiumi tanárok.

Halasról: Szathmáry Sándor főgymn. igazgató, Bartek Lajos, Bernáth Lajos, Szabó Iván, Dekári Árpád főgymn. tanárok, Miskolcra: Molnár József főgymn. tanár

Zilahról: Kines Gyula főgymn. igazgató, dr. Both István, Kovács Ferencz, dr. Bessenyei Lajos, Kerekes Ernő, Nagy Sándor, Dobai Sándor, Kerekes András főgymn. tanárok.

M.-Szigetről: Dobay Sándor főgymn. igazgató és neje, Darabanth Gusztáv főgymn. tanár és neje, Demjén Zoltán, Kelemen Ferencz, Telegdy Bertalan, Simon Géza, Balogh Péter, Kiss Tamás, Giass Ferencz, Jakobinyi Péter főgymn. tanárok.

Holdmező-Vásárhelyről: Futó Mihály főgymn. igazgató, Barkász Károly, Bodnár Bertalan, Demeter Iván, Farkas Lajos, dr. Ernyei István, Ivánka Zoltán, Sükösd Gyula főgymn. tanár.

Tekintettel az érkező vendégek nagy számára, kérem a n. é. közönséget, hogy szállásokat és fogatokat mielőbb és mennél többen felajánlani sziveskedjenek. A kik vendéget nem fogadhatnak, de érdeklődnek az orsz. r.-f. tanáregyesület közgyűlése iránt, azoktól a vendéglőkben való elszállásolási költség fedezésére, pénzbeli adományokat is szívesen fogad Oláh Károly város-tanácsnok, az elszállásoló bizottság elnöke.

Kossuth Lajos halálanapja.

A halhatatlan emlékü nagy hazafinak a nemzet apjának, Kossuth Lajosnak halálozási évfordulója ma volt. A szegedi függetlenségi polgárság, mint minden évben, az idén küldött-ségileg helyezett fekete selyemszalagos, hatalmas babérkoszorút a Kos-

suth Lajos apánk sírjára. Temesváron is nagy gyászünnepélyt rendeztek. Hát vajon itt Debreczenben? A büszke magyar Debreczen elaludta ezt a napot is, minthogy a Kossuth-szobor ügyét is elaltatták a debreczeni hazafiak.

Tóth Károly tanító temetése.

Kedden d. u. helyezték örök nyugalomra Tóth Károly Csapó külvárosi tanítót, a mindenki által tisztelt, becsült és szeretett „Károly bácsi” kit állandóan derült vigságáról jóízű tiszteres adomairól a fél város közönsége ismert. Részvevő közönség százaai kísérték el örök nyugalom helyére. A háznál és a temetőben a „városi dalárda” enekelt gyászdalokat és K. Tóth Kálmán lelkész mondott megható imát. A sírnál Tassi Miklós ref. tanító tartott emlékedett gyászbeszédet. — méltatván az elhunyt érdemeit. Harangok zugása, s az egyházi épületekre kifüggesztett fekete zászlók jelezték, hogy a népnevelésnek 49 éven át fáradságtalan harczosát viszik utolsó útjára. Az elhunyt ravatalára a következők helyeztek koszorúkat: Felejthetetlen jó ferjemnek” bánatos neje. „Drága jó apánknak” Irma és Gusztó. „A legjobb apának” Sándor és Ilika. „Felejthetetlen jó apánknak” Károly és Ilonka. „Szeretett apánknak” Géza Lidike és Lajos. „A jó Nauyapának” Katicza. „Kedves nagyapánknak” Laczika, Erzsike, Irénke. „Drága jó nagyakának” Kareszika. „A jó testvérnek” Imre és ueje. „Károly bácsinak” Unoka öcsesei és hugai. „A szeretett kartársnak” az ev. ref. tanító testület. „A volt daltestvérnek”. „A városi dalárda”. „Szeretett tanítónknak, összes tanítványai”. „Szeretők jeleül” Az ismétlős tanítványok. Azonkívül számos részvétlívrat érkezett a földművelésügyi miniszterium előkelőségeitől az elhunyt fiához, Tóth Károly miniszteri borszáli felügyelőhöz.

Válasz!

Lapunk tegnapi számában már emlékeztünk egy kassai szerkesztőség válságáról. A szerkesztőség fehér rabszolgái a kiadói befolyás alól szabadítván magukat most a kiépett szerkesztő Szathmáry Zoltán válaszol a mélyen tisztelt kiadónak, mely tanulságos nyilatkozatot itt közöljük:

A „Felsőmagyarország” című üzleti nyomtatvány gyamoltalan védekezésére ez a válaszunk:

1. Nem igaz az, hogy csak a szerkesztő és Balas-riporter lépett ki. Kitéptek velük együtt Lengyel Menyhért, ifj. Neuländer Jenő és Goldmann László, tehát mind az öt belső munkatárs.

Mily hiteles értesülései lehetnek egy ily nyomtatványról más eseményekről, mely a saját dolgairól sem tud semmit?!

2) Nem igaz az, hogy mi „mellőző” vedelmek beszűntetése miatt hagytuk el a lapot. Minő taplálékra várhatnak az apró halak a csápok között? . . .

3. Nem igaz az hogy mi azt mondtuk, hogy leendő munkatársaink aláírták plakátunkat. Azt egyedül Szathmáry szerkesztő írta alá, de a felsoroltak működésére joggal számíthatunk. Hogy az ijedező városi klikk csoport reábirta Sárosi és Kovács városi hivatalnok urakat a nyilatkozatra ez új bizonyítéka annak, hogy mennyire szüksége

van Kassa város társadalmának egy valóban független, komoly és irodalmi nivón álló napilapra.

4.) Ellenben igaz az, hogy én dicsérő cikket írtam Dr. Fényesről a Kurucz Feja Dávid nagy sikere alkalmából s e cikket személyes gyűlölségből törölték.

Hja a labanczoknak még a „kurucz” szó is ördögöt jelent!

Ezért léptünk ki mi független és hivatásos újságírók s ezért támogatják őket az „előkelő” körök.

Szathmáry Zoltán.

Bál az E. K. E. javára.

Érdekes magyaros és hazafias mulatságról adunk hírt. Ezt a táncestély debreczeni ev. ref. főiskola hittudományi és jogi tanszakainak magyar táncot tanuló ifjusága rendezte és pedig hazafias célra, az E. K. E. alapjára, tehát a székelytestvérek gyámoltására. E zártkörű szép táncestély f. hó 22-én, a Margit-fürdő dísztermében tartják meg. Kezdeté 9 órakor. A zenét Magyar testvérek kiváló zenekara szolgáltatja. A rendezőség deli theologus és jogászfjakból áll.

Ki ad többet érte?

A halálos vergődések jól kiérdemelt kintadójára juttatott „Degenfeld“-féle klikknek most kerülnek nyilvánosságra — évek hosszú során keresztül összehalmozódott hivatalos bünkrónikái . . . Minő lelkiismerettel kezelhették azok a városi tisztviselők a város érdekeit, a kik odáig hanyatlottak, hogy a városi hivatalokat pénzért osztogatták s nem azt kérdezték, hogy ki méltó egyik másik hivatalos állásra, hanem azt, hogy — ha megkapja, ki a többet érte? Ki tudja, most még hány városi tisztviselő elődik itt Debreczenben készpénzzel megvásárolt hivatala után s ki tudja, hogy a hivatalosztogatók mióta használják dusan jövedelmező mellékkereset forrás gyanánt ezt a bünös hivatalos hatalommal való visszaélést? Ugy lehet, hogy ha minden városi tisztviselőt — a ki pénzért vásárolta meg a hivatalos állását — visszahelyeznők az öt megülett mesterség ünehelyébe, bizony sokkal több hasznukat latná nekik a társadalom, minthogy így pávatollakkal ékeskednek, üres fejvel hivatalokban szédelegnek. Üdvözljük a városházán megindult tisztogató mozgalmat. Kitarást és semmitől vissza nem riadó pártatlan igazságszeretetet várunk el a tanácstól és a vizsgálatokkal megbízott tisztviselőitől; mert általános kitakarítás feladata várokozok reájok; mert pénzért eladott végrehajtói becsüs állás — úgy látszik — nemcsak egy van a városnál. A mi értesülésünk szerint Lovassy Károly ur, Hatvani Károly városi adóvégrehajtó ur és Konrád József városi becsüs ur, valamint G. nyugalmazott városi tisztviselő ur szintén nagyon érdekes információkat tudnának idevonatkozólag nyújtani a vizsgáló tisztviselőnek. Ajánljuk ezen urakat is Csóka Sámuel polgármesteri titkár ur szives figyelmébe.

Halmágyi Sámuel

Dus választék! Rendkívüli olcsó árak mellett!

női felöltő áruházába megérkeztek a legújabb tavaszi FELÖLTŐK.

Ujabb pályázat

Erkezett be a városi köztisztviselési pályázatra. Érdekes, hogy épp a városnak egyik cseledje, Hatvani vagyonos városi hajdu az újabb pályázó a városi szeméthyordásra. Tegnap délután adta be a pályázatát. Nyilvánvaló tehát, hogy ha suba alatt nem történik a vállalat kiadás, ekkor pályázókban sincs hiány. Ez tanulság a jövő eljárásokra.

Megvesztegetett városi főtisztviselő.

Tegnap szóvá ettük a városi tanácsnak ama intézkedését, hogy vizsgálatot rendelt el két tisztviselő ellen az „Igazság” cz. lapban megjelent súlyos vádakra. — A vizsgálat vezetésével a tanács Csóka Sámuel polgármesteri titkárt bízta meg, a ki a nehéz és kényes ügyekben eredményesen be is fejezte a vizsgálatot. Másfélnap alatt fejezte be Csóka Sámuel a nagy gondot s óriási munkát igénylő vizsgálatot. A két ügyben majdnem 40 embert hallgatott ki, akiknek vallomásából tisztán látható az ügy. Az első vád az volt, hogy egy adóhivatali főtisztviselő, annak főnöke L. jó honoráriumért egy mesterembert városi becsüsnek neveztetett ki, igaznak bizonyult. A vád ama része, hogy 200 forintért tette ezt, nem való, de e helyett természetbeli ajándékokat fogadott el az illetőtől. — Megtörtént, hogy a városi adóügyi osztálynak egyik főnöke Pál János csizmadiamestertől egy hektoliter bort, két sertést, szőlőt s több láda szivart fogadott el s mikor mindezek tulajdonában voltak, városi becsüsnek nevezette ki. Sőt később a szóban forgó adóügyi osztályi főnök, mikor az adóügyi osztálynál egyik végrehajtói állás megüresedett, javaslatot terjesztett be Pál János végrehajtó felvétele iránt. A vizsgálat ezt mind megállapította úgy, a nagyszámu tanuk vallomásából, valamint Pál János beösmertő vallomásából, ki eleinte tagadott, de később beösmerte, hogy megvesztegette a tisztviselőt. A vizsgálatról felvett könyvet Csóka Sámuel a mai tanácsülés elé terjeszti azzal a véleményes jelentéssel, hogy Pál János becsüs hivatalától fegyelmi uton elmozdítassék s az illető főtisztviselő ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot haladéktalanul indítsák meg; továbbá az adóügyi osztály iktatója ellen, ki 25 forintot fogadott el azért, mert Pál Jánost az illető főtisztviselőnél protegálta, szintén indítsák meg a fegyelmi vizsgálatot megelőző vizsgálatot. Egy másik kisebb tisztviselőt azzal vádolt meg ugyancsak az „Igazság”, hogy házában kutat furatolt egy vállalkozóval, akinek munkájáért 30 forintot kifizetett, 70 forintot pedig leiratott adójából. Ebben az ügyben a vizsgálat ki-

derítette, hogy a vád rágalmozás csupán s a mai tanácsülésen a vizsgálat vezető azt fogja javasolni, hogy a tanács az ügyesség útján indítsa meg a vizsgálatot a rágalmozó ellen. Ime! Mégis csak mond igazat az az „Igazság.”

A fent tárgyalt megvesztegetési ügy ma délelőtt Simonffy Imre polgármester elnöklésével tartott tanácsülésen hosszantartó vitára adott alkalmat s végeredményében azt a benyomást kelti a megnyilvánult, álláspont s azok az izgatott szavak, melyek a vizsgálatot partatlan s erélyesen vezető Csóka Sámuel ellen elhangzottak, hogy a tanács a vesztegetési ügyön jobban szeretett volna simán tulesni; sőt szeretné még most is, ami azonban aligha sikerül; mert nyilvánosan tárgyalják és nyíltan egy lap emelte a vádat is az illető tisztviselő ellen. Ha igaz, hogy az illető tisztviselő visszaélt hivatalos állásával, bűnhődjék, de a tanács nem teheti, hogy az ügy elsimitásával maga is palástolótársul szegődjék. Az helyes volt, hogy a tanács Csóka Sámuel titkárt szigorú és erélyes vizsgálat vezetésével bízta meg. Csóka ennek értelmében járt el; arról nem lehet, hogy a vizsgálat kedvezőtlenül végződött a vád esetében érdekelt tisztviselőkre. Kötelességét teljesítette ma is, mikor a vizsgálat eredményéről jelentést tett a tanácsnak s elmondotta, illetőleg írásban beterjesztette véleményét, hogy miután kétségtelenül be van igazolva az illető tisztviselő tiltott eljárása, indítsák meg ellene a törvény-értelmében a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot. Ehez joga volt, ezt kötelessége volt megtenni. A tanács bízta meg a vizsgálatot, mit jajgatnak hát, miért támadnak annak a lelki-ösmeretes tisztviselőnek, ki az ő utasításuk szerint járt el és akiben megvan az a határozottság, hogy amit cselekszik, azért nyíltan, senkitől se félve vállalja a felelősséget. Talán a Krasznay-féle elintézési módot szeretné itt is a tanács? Tessék nyíltan, nem suba alatt dolgozni és nem simító késsel. Mert például mi batorítja Aczél Géza főmérnököt ily felszólalásra és megrovásra egy partatlanul elvégzett ügy vizsgálásának intézőjével szemben, hogy a miért nyilvánosságra hozta az ügyet: „megrendült irányában a bizalom!” Hát aki nyíltan, őszintén cselekszik, abban nem lehet bizni igen t. főmérnök ur?! Ugy látszik, inkább tetszése szerinti volna a régi rendszert fentartani, a rendszer Dégenfeldiánát, mely a Krasznay féle esetkében is oly simán bevált? . . .

Egyébként ez ügyben teljesen mellékes a főmérnök bizalma vagy bizalmatlansága, mert a vizsgálatot oly partatlanul vezető és igazságosnak ösmert fiatal tisztviselő ellen Debreczen város közönségének a bizalma teljes, mert a polgárság előtt ösmert az ő puritánsága. Tehát a legméltatlanabbul érte a polgármesteri titkárt a főmérnök vezérletével a támadás. A magunk részéről a leghatározottabban jelentjük ki, hogy sem mi, sem másik lapársunk, amelyik ez ügyvel foglalkozott, a vizsgálatot vezető Csóka Sámuel titkártól a vesztegetési ügyben semmiféle információt nem kaptunk, s így hát méltatlanul támadtak ellene, hogy miért követte el azt az „indiszkreciót”, hogy a lapokat informálta? Egyébként ez az ügy nagyon is nyilvánosság elé tartozik és habár a tanács mai ülésén tanácsstagok (Komlóssy, Oláh Károly nem lehettek jelen a sorozás miatt) vehemensen támadtak a vizsgálatot vezető tisztviselő véleménye ellen, hiszszük nem alszik el ez az ügy. — Egyelőre érdeklődve várjuk a polgármesteri intézkedést.

Vesztegetés a rendőrségen.

Lapunk másik helyén közöljük azt a megbotránkozást keltő esetet, hogy a város egyik főtisztviselője természetbeni ajándékokat fogadott el s ezért álláshoz juttatott az adóhivatalnál egy mesterembert. Most ahhoz hasonló esetről értesülünk, mely a rendőrségnél történt s amely ügyben már szintén megindult a vizsgálat. A rendőrségszolgálati kar egyik tagja egy őrsvezető közreműködésével ígéretet tett F. S. vasuti munkásnak, hogy bejuttatja közrendőrnek. F. S. 140 koronát adott át az őrsvezetőnek, melyből az 100 koronát a biztosnak adott. F. S. hiába várt s mikor látta, hogy nem jut be rendőrnek, panaszt tett úgy a biztos, mint az őrsparancsnok ellen. A vizsgálat már megindult s a rendőrbiztos beösmerte, hogy a 100 koronát átvette, de miután nem juttathatta be, visszaadta a pénzt. Az őrsparancsnok is beösmerte, hogy ilyen célból fogadta el a pénzt, melyből 40 koronát magának tartott meg, 100 koronát pedig a biztosnak adott át. A vizsgálatot rövidesen befejezik ez ügyben is s a megvesztegetett biztos s őrsparancsnok ellen megindították a megtorló eljárást.

Meghívás.

Az ipartestület t. tagjai felkértenek, hogy ma este 8 órakor a Dreher sörcsarnokban tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek. Az értekezlet tárgya elnök és előljárási tagok választása.

Tisztelettel értesítjük a hölgyközönséget, hogy tavaszi bevásárlásunkról hazaérkezlünk s áruházunkat a **tavasznak legujabb ujdonságaival** felszereltük.

Darvas Testvérek

Rendkívüli nagy választék nap és esernyők, nyakkendők és övökben.

női- és gyermekfelöltő áruházában, Hungária kávéház mellett.

IRODALOM.

Legújabb könyvek.

(Kaphatók László Albert és társa debreczeni könyvkereskedésében.)
Dosztojevszky M. Fedor. „A játékos” orosz regény. Pallas-társaság kiadása. Ára 1 korona.

Theuriet André „Egy gyenge pillanat” Regény. Pallas-társaság. Ára 1 kor.

Gabriele D' Annunzio „Az artatlan” Regény. Pallas-társaság. Ára 1 kor.

Sienkiewicz Henrik „Öt kövessük és egyéb elbeszélések.” Pallas-társaság. Ára 1 kor. Éppen most jelent meg a „Qua vadász” világhírű szerzőjétől

„Magyarország közjoga (alkotmányjog). Irta Dr. Ferdinandy Géza, Budapest. Politzer Zsigmond és fia kiadása. 1902. Ára 10 kor.

Ocskay Ocskay Gusztáv „Ocskay Brigadéros, igazi élettrajza és a Rákóczi-kor jellemzése. Franklin-társulat 1902. Ára 2 kor. Egy atyafi védelmére kél az aruló kalandornoki!

Pollák Ilés „Erősek és gyengék”. A jogrend fizikája. Társadalom, bölcseszett, tanulmány. Franklin-társaság kiadása. Ára 4 korona.

Egyháztörténelmi Emlékek a magyarországi tisztviselés korából. Szerkesztették Bunyitay V., Rapaics R., Karácsonyi J. Első kötet 1520—1529. Szent István-társulat kiadása. Ára 20 kor.

„A székelykérdés” Irta Transylvamus. (Singer és Wolfner kiadása. Ára 1 korona.

„Husvét”. Regény két kötetben. Irta Barang 2 kötet. Pallas-társaság. Ára 5 korona. Feltűnést keltő mű. A Klerus világából van avatott tollal írva.

„Ifj. Hegedüs Sándor „Amerikai színek” (Rákosi Jenő vállalat. Ára 2 kor. 50 filler.

Magyar Biztosítási Jog. Irta dr. Hajós Jenő budapesti ügyvéd. Szilágyi Béla kiadása. Karoly körút 26

Ambruska mint hagyatéka és (Regény) egyebek derűs történetek. Irta Paral Bertalan Engel Lajos kiadása. Ára 1 korona.

Felhívás!

Szekely Imre szerkesztő budapesti összes napilapok, folyóiratok és szaklapok, valamint a Bécsi és külföldi napi és hetilapok debreczeni előfizetőinek figyelmét felhívjuk arra, hogy a Szekely Imre szerkesztő „Hirlapterjesztő vállalatánál” (Miklós utca 1.) bármely fővárosi vagy másol megjelent lapra előfizetések elfogadjatnak. Mindazok, akik a lapot a „Hirlapterjesztő vállalatnál” rendelik meg, a lapok kiadóhivatalában csak úgy mint eddig mint előfizetők szerepelnek és a lapok a postán, külön czimszalag alatt érkeznek az előfizető nevére, illetve címére, és azokat a postahivatal már a deli órákban külön ezen czélra alkalmazott lapkihordók által kézbesíti. Mindazon kedvezményeket, melyet a lapok előfizetőiknek adni szoktak (pld. naptárak, regények.) a „Hirlapterjesztő vállalat” útján előfizetők is épen úgy élvezik, mintha egyenest a kiadóhivatalnál fizettek volna elő. A megrendelőknél nem kell postautalványt írni, a postautalvány feladásával nem kell bíbelődni és még a postautalvány bélyegköltségét is megtakarítják. Azok, akik a „Hirlapterjesztő vállalatnál” fizetnek elő, pontosan kapják a lapot; mivel a postahivatal által beosztott kerületek szerint küldeti a lapokat és ezen körülmény a gyors kibordást rendkívül elősegíti. Gyakran előfordul, hogy a kiadóhivatalok beszűntetik a lap küldését, mert feledékenységéből az

előfizetés nem eszközöltetett kellő időben. Azoknál a kik a „Hirlapterjesztő vállalatnál” fizetnek elő ez nem történik meg, mert idejekorán intézkedik az előfizetés megújítása iránti Lakásváltoztatás, vagy elutazás (nyáron fürdőre, birtokra stb) alkalmával szintén díjtalanul intézkedik a czimben előforduló változások eszközölése iránt. Szép-irodalmi hetilapok, folyóiratok, élezc és divatlapok megrendelhetők oly módon is, hogy egyes példányoként az átvételkor fizetendők.

A kritika, a sajtó és a közönség.

Irta: Hegedüs Pál.

Régi és mindennap hangoztatott általános panasz az, hogy tárgyilagos, a közönséget alaposan tájékoztató, sz. irodalmi és tudományos művek valódi becsét megállapító vagy csak megállapítani is törekvő kritikánk nincs.

Pedig kritika nélkül az irodalmi és tudományos túltermelés mai korában valószínű utosztóban tévelyeg még a közepesen jóval fölülműveletű ember is. A tudóskoról, a kik e nevet valóban megérdemlik nem szólnak. Azok általában szakemberek, a kik tudományok határain túl nem igen látnak de nem is igen nézhetnek, és az irodalmat másodrendű szellemi foglalkozásnak tekintik, mely csak gyengébb elméjű embertársaiknak való. Rajtuk nem fog semmi, mert szaktudományuk gögje és csatlakozásukba vetett hitük teljesen elvakítja és érzéketlenekké teszi őket, az emberi szellem oly óriási fontosságú megnyilvánulása iránt, a minő a szűkebb értelemben vett irodalom.

Sokkal nagyobb bajok kuffeje az, hogy a nagy közönségnek mely az irodalmi termékek leghűségesebb és legádozatkészebb fogyasztója és élvezője, de életviszonyainál és általános műveltségénél fogva nincs abban a helyzetben, hogy az irodalmi művek valódi becsét megalapítsa és elszécsését, elismerését azoknak a műveknek juttassa, melyek azt valóban megérdemlik, nincs megbizható tájékoztatója. Az oly nagyközönségnek pedig melyről nem mondható, még ha hizelegünk akarunk neki, hogy valami különösen magas esztetikai, irodalmi vagy filozófiai képzettségben részesült, föltétlenül szüksége volna megbízható, a művészet érdekeit, az irodalom óriási nemzeti fontosságát állandóan szem előtt tartó, széleskörű, igazságos, független, az emberiség és nemzet nagy eszméiért, törekvéseiért lelkesedő, tárgyilagos kritikára, mely jóakaró tanácsaival az irodalmi termelés rengetegében kalauzolja. Ily kritikánk azonban nincs és igen valószínű, hogy nagyon sokáig nem is lesz.

Nem egy kísérlet történt már az egészséges kritikai szellem vagy irodalmi közvélemény megteremtésére, de valamennyi hájótörést szenvedett részint a kritikusok tulajdonságai, részint a közönség közömbössége miatt. És nagyon kérdéses: vajjon nálunk, ahol a közszellem az utóbbi évtizedek végzetes politikai viszonyainál fogva hosszú időre meg van mérgezve, a mit sajnosan észlelünk társadalmi, irodalmi, sőt tudományos állapotainkon, egyáltalában lehetséges lesz-e.

E nélkül pedig az irodalom, melynek hivatása a nemzeti hagyományok őrzése, a jelenkor embereinek és erkölcsökének rajza, a nemzeti élet megnyilatkozásának festése, a nemzeti eszmények hirdetése és új órányok megjelölése, hivatását nem töltheti be.

Kétségtelen, hogy az egészséges kritikai szellem hanyatlásának oka és fejlődésének egyik legnagyobb akadályja az, hogy az írás művészete, az irodalom ma már biztosítja a megélhetést még Magyarországon is — a külföld milliomos íróiról nem is szólva — és így az írókat és kritikusokat az anyagi érdekek is befolyásolják. A Kölcseyk, Bajzák- Vörösmartyk, Arny Jánosok, Erdélyi Jánosok, Salamon Ferenczek teljesen önzetlen szinte eszményi kritikáinak a kora rég lejárt. A mai kritikusok ezeknek még a saruit sem méltók megoldani. Az anyagi érdekeken alapuló irodalmi szövetkezetek önzése, a kritikusok felületessége, tanulatlansága, lelkiismeretlensége, erkölcsi bátorságának hiánya, az irodalmi pájtásokodás, a lázas munka, melyet a napi sajtó kritikusai kifejtnek, valamennyien hozzájárulnak ahhoz, hogy egészséges kritika és így irodalmi közszellem ne fejlődhesék ki. Ezeknek a tényezőknél tulajdonítható részben a közönség közömbössége a kritikával szemben, a minek természetes következménye a selejtes, erkölcsstelen, a nemzeti szellemet és erkölcsöket megmérgező irodalmi művek keletkezése és terjedése.

A független kritika hiányának tulajdonítandó a tömördek fölkapott író, a kiktől Magyarországon csak úgy hemzseg; az esztelen névkultusz, mely valamely fölkapott írónak bármily esztelen alkotását remekműnek kürtöli ki, a gombamodra tenyésző tehetséges fiatal írók óriási hada. Mindezek természetesen a naiv közönség jóhiszeműségéből és zsebéből elősködnek.

Épp ezért nem csak az irodalom, hanem a nagy közönség érdekében is föltétlenül szükséges volna az elfogulatlan, önzetlen, igazság szerető, a személyes érzékenységre nem hederítő, magasabb szempontokból ítélő irodalmi művészeti kritikára.

Ha ilyen kritika léteznék, a közönség, melyet az érdekszövetkezetek sajtóármája elkábít, nem esalodnék minduntalan várakozásában, melyet a regények megjelenése, újabb időben pedig kivált a drámai művek előadása előtt a legmagasabb fokra esigáz föl a különféle irodalmi szövetkezeteket szolgáló napisajtó.

Az is bizonyos azonban, hogy a legújabb időben a közönség önálló ítéletének nem egy példáját adta, amennyiben a napi sajtó nagy dolgával remekeknek hirdetett regényeket, drámákat nemcsak hűvösen fogadta, hanem több esetben vissza is utasította. Igen örvendetes, hogy az nemcsak a magyar irodalom több fölfujt nagyságával hanem kivált a külföldi irodalom vakon bámult, nagyok kürtölt íróinak nem egy művével is megesett.

Az miből az a tanulság, hogy a közönség kezd a maga lábán járni, a maga izlése és esze után indulni és által lát a szítán, a nagyhangu hazafias frázisoknak nem ül fel olyan könnyen, eszmei tartalmat, szellemességet, izlést kezd követelni még olyan művekben is, amelyeket sokaig csupán szórakoztatónak szeretett tekinteni.

A közönség önálló ítéletének ébredése biztató jel arra, hogy az irodalom és művészet a nemzeti élet szellemi és erkölcsi tényezői között el fogja foglalni megillető helyét.

Ezzel természetesen együtt fog járni az üres, fölfujt nagyságok tekintélyének megsemmisülése és talán az egészséges kritikai szellem megszületése, mely nélkül sem irodalmi, sem művészeti alkotás igazán nem is élvezhető, hanem legföbblek kábítóan hat a nélkül, hogy akár a szellemeken, izlésen vagy az erkölcsökön mélyebb nyomokat hagyja.

II-dik Rákóczi Ferencz története.

A magyar nép számára írta: **Ifjabb Mórcaz Pál.**
(A zborói száz hársfa alatt.)

A Rákóczi legbelsőbb, legbizalmasabb barátja mégis a dúsgazdag nábob, székesi gróf Bercsenyi Miklós ungi főispán volt. Maga is fejedelmi vagyonnak ura. Igazi szilaj magyar. Krónikásai szerint a magyar szellemnek az eszménye. Szenvedély, tűz, erő, büszkeség, gyűlölet, nagy erények és hibák a sz vében, de a valódi magyar az erényeiben, mint hibáiban. Gyűlölte, megvetette az idegent, még az üldözések idején is bátran szállott a magyar nemzet jogainak védelmére, szókimonzó volt. Maró guynyal ostorozta a kis lelkűeket, a tétovázókat. Heves vére többször megfontolatlan, erőszakos fellépésekre ragadta. Rajongott a nemzeti szabadságért és a magyart vallotta legdicsőbbnek. Nyíltan küzdött a magyarság letipor, jogaiért. De kudarcjai, küzdelmenek hiábavalósága meggyőzték, hogy most már a magyar csak karddal verheti ki bitorlott hatalmából az osztrákokat. Mert ha némettel alkudozik a magyar, akkor mindig ő a vesztes. Ennek a lángoló lelkű hazafinak a gyújtó befolyása alá került a fiatal Rákóczi. Ha még idáig talán kétségei lettek volna, a nagy Bercsenyi tüzes lelke, tüzes szava meztelen valóságában tartta felötte a magyarság elarvult helyzetét. szíve is mindjobban meggyőzte arról, hogyha ő neve dicső multjának, a Rákóczi névhez fűződő szent hazafiai vezérkötelezettségének meg akar felelni, akkor nem lehet más célja, más vágya, mint emlékirataiban meg is írta: — „a szabadság szeretete és az édes hazát az idegen járom alól fölmenteni.“

A zborói várkastély száz híres hársfaja alatt Rákóczi és nagy Bercsenyi Miklós sokszor értekeztek így bizodalmasan a hazá, a nemzet nagy siralmáról. Bercsenyi bevégezte a nagy munkát, biztos volt abban, ha a magyar nemzet feltámad, nem marad vezér nélkül; mert akkor kirántja ősi kardját a Rákócziak ezen dicső, dalias sarja... De még addig sok igazságtalan keserűséget, méltatlan sérelmet szenvedett a nemzet, maga Rákóczi is az osztráktól. De mégis elkövetkezett az idő, hogy ősei kardját kihuzta és hogy a hadak élére állott szép Rákóczi... Mikor a zborói kastély híres, lombos, száz hársfaja alatt beszélgettek, sétálgattak, de hogy gondolták volna, hogy oly hamar elkövetkezik. Elkövetkezett. Akkor tavaszon kétszer virágozott még a zborói hársfa is. azok a gyönyörű óriási hársfák, melyek alatt Rákóczi szép feleségével annyiszor andalgott és mely illatos lombok alatt a pirosposzsgás magyar dajka édes magyar dalolva ringatta arany bölcseiben a hercegi pár kis fiát, József herceget. Ő 1700-ban született.

A kisebb György herceggel szomorú esztendőben, 1701-ben ajándékozta meg Rákóczit Amália. Azon esztendőben a hideg ősz hamar lesodorta a zborói hársfa illatos, susogó lombját és a verpad hullói, varjai szállongtak a Rákóczi kedves vadász-kastélya körül.

(Folyt. köv.)

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „**Hajdusággpedró**“ használata által. Egy doboz 40 fl. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerárában, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Antal Vincze Megérkeztek

férfi szabó üzlete
Debreczen, Simonffy-utca 1. sz.

Van szerencsém az igen tisztelt megrendelőim és a nagyközönség becses figyelmét felhívni, hogy úgy a tavaszi mint nyári

szöveteim

a legszebb kivitelben és nagy választékban megérkeztek, azokat igen szolid árban a legújabb divat szerint készítem. Magyar ruhák bármily kivitelben. — A midőn ezeket nagybecsű tudomására hozni szerencsém van, szövetem megtekintését szives figyeimökbe ajánlva vagyok kiváló tisztelettel

Antal Vincze férfi szabó.

Valódi

tajtékpipák

és szipkák

legjutányosabb árban kaphatók

Szent-Királyi Tivadar

műipararu üzletében.

A Beocsini Cementgyárak

egyedüli raktára és képviselője:

Stegmüller Árpádnál

Debreczen, Kölcsei utca 3.

„Legnagyobb raktár.“

Az építési évad megkezdődött, ajánlom friss portland és román cementemet (idei gyártmány.) Most érkezett friss gipszet, elszigetelő lemezt. Kőbányai sárga és piros disztéglát, a legolcsóbb árak mellett, elsőrendű minőségben.

Videki megrendelések pontosan teljesíttetnek. Telefon 254.

MIHALOVITS ISTVÁN gyógyszerháza a „Kigyó“-hoz Debreczenben.

MOLLITERGIN

Arcc- s kézbőr finomító s szépítő szer.

A „Mollitergin“ teljesen ártalmatlan alkotórészekből álló (tehát sem higanyt, sem ólmot, sem egyéb fémeket nem tartalmazó) oly bőrfinomító s szépítő szer, mely nem zúros s míg ártalmatlanságára nevére teljesen megegyezik a krémeclegeste, vaselin, glicerin, addig hatás tekintetében jóval fölülmulja azokat.

Hatása rögtön! Az arcc- s kézbőrt puhává, fehérré s üdvé teszi. Bármikor, tehát nappal is használható. Nem rosztja az arccbőrt, mint a fémeket tartalmazó arcckenőcsök. Elmulasztja rövid időn a szeplőt, májfoltot, pörsemet, pattanást, mitesszereket s a könnyebb bőrbajokat. Kéi imítja a ráncokkal teli arccot.

Használati utasítás. Az arccot s kezeket bármily szappannal (legjobb a mandola vagy kissé szagosított házi szappan) langyos vízben megmossuk, puha törülkövel szárazra töröljük s ekkor jól bekenjük „Mollitergin“ nel. A kenést mindaddig folytatjuk, míg a bőr a folyadékot be nem issza. Nappali használatkor a bekenett arccot s kezeket tiszta vízbe mártott ruhával töröljük meg.

Egy üveg Mollitergin ára 1 korona.

Készítő hely s főraktár Mihalovits I. gyógyszerháza a „Kigyó“-hoz Debreczenben.

a legszebb tavaszi ujdonságok

női divatszövetekben

Bluz selymekben, Tennis, Chiné és De laine szövetekben, napernyőkben

Szabó Lajos fiai cégnél

Debreczen Rózsater.

Varga József

butorkereskedő, kárpitos és diszítő

DEBRECZEN, Piacz utca 44.

Értesíti a n. é. butorvásárló közönséget, hogy tulhaimozott raktára miatt úgy egész menyasszonyi kelengyékét, mint egyes darabokat, a legegyszerűbből a legfinomabb kivitelűig, igen olcsó árban árusít el. Mindenféle asztalos és kárpitos butorok átalakítását és kijavítását is elvállalja olcsó árak mellett a legrövidebb idő alatt.

Diszítések a legszebb és legizlésebb kivitelben eszközöl.

Honi gyártmány.

Saját műhelyemben készült, legújabb divatu, izléses kivitelű

czilinderek

3 frtól feljebb Nálam vásárolt czilinderek vasalását mindenkor díjmentesen eszközölöm.

Kemény és puha kalapok tisztítását és átalakítását jutányosan teljesítem.

ZACHAR S.

kalapos mester. Debreczen, Piacz utca 42. (Biedermann ház.)

Premier kerékpár 1902.

Legidősebb és kipróbáltabb jelű.

Modern finom kiállítás.

Katalogus ingyen.

Katalogus ingyen.

Premier-Werke. Eger (Csehország.)

2 firtól feljebb ölenként kaphatók 160 öles

házhelyek

a Csapó-utca végén, részletfizetésre. Felvilágosítás nyerhető: **Fejér Ferencz** ügyvéd irodájában a város bérházában.

A Gazda és Kertészkedő közönség

szíves figyelmébe ajánlom új üzlethelyiségben **Kossuth-utca 7.** ujonnan felszerelt és teljesen megbővített

Magkereskedésemet

Nagy raktár mindennemű gazdasági magvakban, mint arankamentes francia, olasz és magyar luczerna, quedinburgi répmagvak, takarmány fűmagvak, pázsit magvak, konyhakerti és virágmagvak.

Teljesen friss 1901. évi termés. 1902. évi vetésre szánva.

Kontsek Géza

magkereskedésében.

Debreczen, Kossuth utca 7.

Olcsó bevásárlási forrás!

Pásztor Gyula és Társa

vas, szerszám és rézáru kereskedése.

DEBRECZEN, Csapó-utca, Bank-ház.

A nagyközönség szíves figyelmét van szerencsénk felhívni vas, acél és rézáru kereskedésünkre Debreczen, Csapó-utca elején.

Gazdasági eszközök: Lánzos (sack) ekék, mindenféle okerések és kézi szerszámok, Vasboronák, lánzok, Angol gépszij és gépfelszerelések.

Háztartási cikkek: Takarék-tűzhelyek, kályhák, konyhadények, solingeni evőszerek, ollók és zsebkések. Épület és butor vasalások. Műszerek minden kézműves számára mérsékelt árak mellett.

Épületi vasgerendák és falkötő vasak külön ajánlat szerint.

Vadászati kellékek: Vadászfegyverek, revolverek és töltények, ugyszint mindenféle hozzávaló felszerelések igen jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Csipke függönyök tisztítása
a szőlek elrongálása nélkül.

Rosenthal Dániel

gőzmalmában őrlés:

Buza, rozs és kétszeres, ingyen rostálva, pilteltetve vagy simára őrlve **legjutányosabb árban.**

Árpa és **tengeri darálás 50 fl.** mmként. Legjobb minőségű kétszeres és szitált buza lisztek, **tengeri árpa, dara, korpa** eladás a malomban, hol kicsinyben is a legolcsóbb árakat számítanak. Díjmentesen üzembentartva van az olajmalom az őrlető közönségnek.

Witt Adolf

uri divat, kalap és cipőáru üzlete
Debreczen, Piacz-utca 19 sz.

a Tisza palotával szemben.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát **női, férfi és gyermek cipő, kalap, fehérenmű** és egyéb **uri divat cikkekben**

a legolcsóbb árban.

Női kesztyűk minden színben párja **82 kr.**

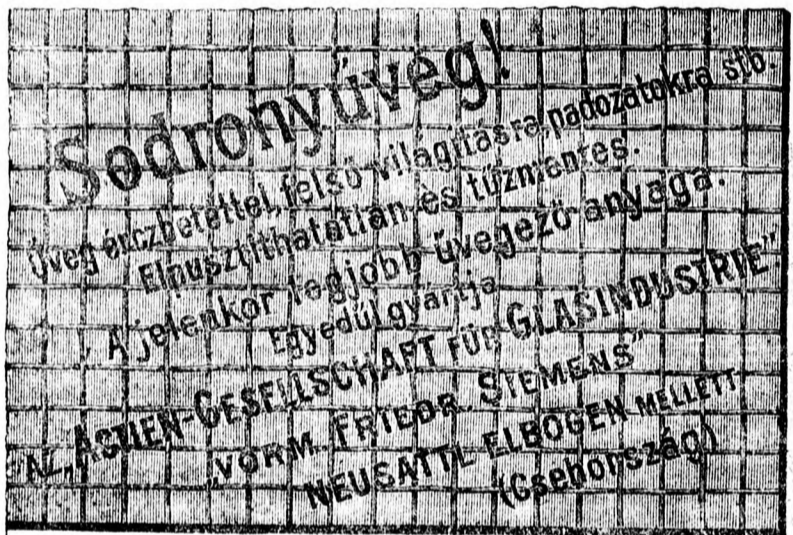
Adler és Mezey

üveg és porcellán üzletében

már nagymennyiségű áruk érkeztek meg, minek következtében teljesen berendezett raktárt tartunk **Porcellán, Üveg** és **diszműárakban**. Tavaszai idényre legjutányosabb árak mellett ajánljuk **Kerti golyó, Preparált Palma** és a még raktáron lévő **függőlámpáinkat**.

Művészi kivitelben **fényképnagyításokat** még eddig nem létezett olcsó áron elvállalunk. Képekreteket saját találmányu illesztő gépünkön legszebb kivitelben készítünk. Remek **keretléc** mintáink, valamint a fenti cikkekkel szép kiviteléről és főképp azok szolid áraitól a n. e. közönség szíves meggyőződését saját érdekükben reméljük és vagyunk

Tanulót elfogadunk **ADLER és MEZEY.**

Más gyártmányok u. m.: **mindenféle üvegek** és **üvegzárok**, belga és német **áblaüveg-félék**, **üvegöntvény**, **sajtolt üvegek** és védjegyzett preselt üvegbetűk.

kifogástalanul

Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító intézetében eszközöltetik.

Debreczen

Széczhényi utca 42 sz.

Üzlethelyiség az utcára.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.